

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՉՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Լ.Գ. Բաղդասարյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 17-

«_03_» մայիս 2023 թ.

ԱՀ/Բ-194 ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Դասից, դասընթացի անվանում

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 011301.00.6 ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

/դասից, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011301.03.6 - Սոցիալական մանկավարժություն

/դասից կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

մանկավարժության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Մանկավարժության և հոգեբանության

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձեռք՝ հեռակա_

/առկա, հեռակա/

Կուրս՝ առաջին

Կիսամյակ՝ երկրորդ

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասախոս՝ մ.գ.թ., դոցենտ Լիզա Հարոյան

Հեռախոս՝

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	2
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	4
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	5
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	6
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	7
8.	Դասավանդման մեթոդներ.....	8
9.	Ուսումնառության մեթոդները	8
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	9
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	10
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	17
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	17
12.2.	սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	20
12.3.	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	00
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	23
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	11
14.	Գնահատում.....	28
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	29
14.2.	Հարցաշար.....	30
14.3.	Գնահատման չափանիշներ.....	31
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	32

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում՝ «Մանկավարժության տեսություն»
դասընթացը կարևորվում է կրթության բնագավառում մասնագետների
պատրաստման գործընթացում, ներառված է _____011301.03.6_Uոցիալական
մանկավարժ_ կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի
«ընդհանուրմասնազիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

3. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել զիտության առաջացման, նրա հասկացությունների և այսօրվա համակարգի հետ, ինչպես նաև զինել զիտելիքներով անձնավորության ձևավորման և նպատակադրման գործընթացների մասին:

3.1. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել .մանկավարժության տեսության գործընթացի. կազմակեպման և իրականացման տեսական հիմքերը:
- Բացատրել դիդակտիկայի օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական զիտելիքները գործնական մանկավարժական խնդիրների լուծման միջոցով:
- սովորեցնել ուսանողներին կատարել սովորողների տարբեր տարիքային խմբերի և անհատական առանձնահատկությունների վերաբերյալ հետազոտություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել ուսուցման գործընթացի և իմացական գործունեության նմանություններն ու տարբերությունները, առանձնահատկությունները համատեքստում:
- ծանոթացնել կրթության բովանդակությունն արտահայտող փաստաթղթերին,
- ծանոթացնել ուսուցման մեթոդներին, սկզբունքներին, կազմակերպման ձևերին,
- կարևորել ուսուցման գործընթացի վերահսկողությունը:

**4. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային զիտելիքները,
կարողությունները և հմտությունները.**

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

«Մանկավարժության տեսություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների փիլիսոփայական, աշխարհայացքոային, հոգեբանական, տնտեսագիտական, մշակույթային, պատմական, քաղաքական, իրավական գիտելիքների հմտությունների առկայությունը

«Մանկավարժություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը
011301.03.6_Uողիալական_մանկավարժ_մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Փիլիսոփայություն», «Տնտեսագիտություն», «Ընդհանուր հոգեբանություն», «Իրավագիտություն», «Մշակութաբանություն», «Մարդաբանություն» դասընթացներից:

5. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունքը՝

կոմպետենցիաները.

- **«Մանկավարժության տեսություն»** դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

ԷՄԱՆԱ.

- Դպրոցի կառավարման տեսությունն ու պրակտիկան դպրոցի գործունեության գնահատման չափանիշներ:
- Դպրոցի ուսումնադասատիարակչական աշխատանքների կառավարումը: Դպրոցի ուսուցիչը: Նրա անձնային և մասնագիտական որակները:
- Դպրոցի ուսումնադասատիարակչական աշխատանքների պլանավորումը:
- Մեթոդական աշխատանքի կազմակերպումը դպրոցում:
- Դպրոցի առաջավոր և նորարական փորձի ուսումնասիրումը և օգտագործումը:
- Դիդակտիկան որպես գիտություն և ուսումնական առարկա: Դիդակտիկայի օբյեկտը, առարկան, հասկացությունները, խնդիրները:
- Անընդմեջ կրթության համակարգը Կրթության բովանդակությունը, ազգային կրթության էությունը, առանձնահատկությունները:

ԿԱՐՈՂԱՆԱ.

- Ներկայացնել դիդակտիկայի ժամանակից կարևորագույն խնդիրները,
- հիմնական հասկացությունները,
- ուսուցչին ներկայացվող պահանջները,
մանակավարժական ընդունակությունները:

ՏԻՐԱՊԵՏԻ

- դիդակտիկայի հիմնական հասկացությունների բնութագրմանը,
- ուսուցման մեթոդների ու տեխնոլոգիաների իմաստավորմանը,
- ուսուցման սկզբունքների իմաստավորմանը,
- ուսուցչի կոմպետենցիաների գաղափարագրմանը:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կրերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանուրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)`

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)`

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնարանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

6. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների².

² Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է

«.Մանկավարժության տեսություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել կրթական հաստատություններում մասնագիտական գործունեության ընթացքում, մասնագիտական լաբորատորիաներում աշխատելու, նաև մագիստրատուրայում կրթությունը շարունակելու և կրթության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

7. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեղիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	5 կրեղիտ/150 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	12
Գործնական աշխատանք	8
Սեմինար պարապմունք	
Լաբորատոր աշխատանք	
Ինքնուրույն աշխատանք	130
Ընդամենը	150 ժամ
Ստուգման ձևը՝ քննություն	

8. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները³.

- Դասախոսությունը դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի

շրջանավարտը կիրառել

³ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացներ կատարել:

ձանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացարանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական դեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական դեկավարության: Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁴⁴:
- **Ուժեքատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էռությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լրուման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնածանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացներ կատարել:

ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:

- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** – կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

9. Դասավանդման մեթոդներներն են⁵ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-քանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր....

⁵ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացներ կատարել:

10. Ուսումնառության մեթոդներն են⁶՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում....

---

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

11. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁷.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		Ներուականություն	Դիս	Ճյադրելումներ	Ջղիութքներ	Ճյատապահումներ
1.	Դպրոցի կառավարման տեսությունն ու պրակտիկան դպրոցի գործունեության գնահատման չափանիշներ:					
2.	Դպրոցի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների կառավարումը: Դպրոցի ուսուցիչը: Նրա անձնային և մասնագիտական որակները					
3.	Դպրոցի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների պլանավորումը: Մեթոդական աշխատանքի կազմակերպումը դպրոցում:					
4.	Դպրոցի առաջավոր և նորարական փորձի ուսումնասիրումը և օգտագործումը::					
5.	Դիդակտիկան որպես գիտություն և ուսումնական առարկա: Դիդակտիկայի օբյեկտը, առարկան, հասկացությունները, խնդիրները					
6.	Անընդմեջ կրթության համակարգը Կրթության բովանդակությունը, ազգային կրթության էությունը, առանձնահատկությունները:					
7.	ՈՒԽուցումը որպես դպրոցականի անձի ձևավորման ու զարգացման յուրահատւկ գործընթաց					
8.	ՈՒԽուցման գործընթացի օրինաչափությունները, շարժիչ ուժերը, սկզբունքները և տեխնոլոգիան:					
9.	ՈՒԽուցման մեթոդները և սովորողների ճանաչողական գործունեության ակտիվացումը:					
10.	ՈՒԽումնական աշխատանքի կազմակերպման ձևերը և նրա զարգացման դինամիկան:					
11.	Սովորողների ուսումնաձանաշղողական գործ-ն արդյունքների վերահսկումը, գիտելիքների հաշվառումը և գնահատումը:					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ 177		12	8			

12. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		

⁷ Նման է օրացուցային պլանին

1.	Յու. Ամիրջանյան, Ա. Սահակյան, Մանկավարժություն, Ե.	, 2004,
2.	Գ. Ղույումյան, Մանկավարժություն, 1, 2 գիրք, Ե,	2005,
3.	Էծեաթական Ե. Ի., լանդաշեն, Լ.,	2006,
4.	Ինքնաշխատ Ե. Ի., լանդաշեն, է. 1, 2 Լ.,	2003
5.	Խարլամով, Պեդագոգիկա, Մոսկվա,	1999

Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)

1.	Վ. Գ. Կրիչև, Փսիխոլոգիա և ուսուցչությունը և առաջարկությունը, 1999 Մինսկ,	
2.	Ա. Ս. Ագաֆոնովա, Պրակտիկ ուսուցչությունը, 2003 Մոսկվա,	

Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ) / Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)

1.	Ինքնաշխատ Ե. Ի., լանդաշեն, է. 1, 2 Լ.,	2003
2.	Խարլամով, Պեդագոգիկա, Մոսկվա,	1999

10 Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում⁸

Ուսուրական անվանումը	Ուսուրական անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան	SMART – էլեկտրոնային կարողություններով լսարան
Նյութեր աշխատանքների համար	Տեսաերիզներ, էլեկտրոնային կազմված մանկավարժական իրավիճակներ
Սարքեր, սարքավորումներ	Համակարգիչ, էլ. գրատախտակ, պրոեկտոր
Համակարգչային ծրագրեր	Windows, MS office: Power Point, Word, Excel, Google, Adobe Reader,
Այլ	

1. Գնահատում

Ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ է, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաշափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների

⁸ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դաշտների ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի⁹:

11. 1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

11. 2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

11. 3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

«ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ»

(ԴՐՈՅԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ ԵՎ ԴԻԴԱԿՏԻԿԱ) դասընթացից

1. ՀՀ կրթության համակարգի կառուցվածքը
2. ՀՀ կրթության համակարգի գործունեության սկզբունքները
3. Հասկացություն կառավարման և նրա կառուցվածքի մասին

⁹«Գանաձռի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.).

4. Հանրակրթական դպրոցի կառավարման սկզբունքները և մեթոդները
5. Դպրոցի կառավարման օբյեկտը և խնդիրները
6. Ներդպրոցական կառավարման համակարգը
7. Դպրոցի գործունեության գնահատման չափանիշները
8. Մանկավարժական գործընթացի պլանավորումը դպրոցում
9. Մեթոդական աշխատանքի կազմակերպումը դպրոցում
10. Դպրոցի տնօրենի և փոխտնօրենների ֆունկցիաները /գործառույթները/
11. Դիդակտիկայի առարկան և խնդիրները
12. Դիդակտիկայի ծագումը և զարգացումը
13. Դիդակտիկայի հիմնական հասկացությունները
14. Ուսուցման ֆիզոլոգիական և հոգեբանական հիմունքները
15. Հասկացություն ուսուցման գործընթացի և նրա կառուցվածքի մասին
16. Դասավանդման էությունը և կառուցվածքը
17. Ուսուցման գործընթացի ֆունկցիաները /գործառույթները/
18. Ուսուցման գործընթացի շարժիչ ուժերը
19. Ուսուցման գործընթացի օրինաչափությունները
20. Գիտելիքների յուրացման գործընթացի կառուցվածքը
21. Կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեության առանձնահատկությունները
22. Հասկացություն ուսուցման սկզբունքների և կանոնների մասին, դրանց պատմական զարգացումը
23. Ուսուցման գիտականության սկզբունքը
24. Ուսուցման սիստեմատիկության սկզբունքը
25. Ուսուցման գննականության սկզբունքը
26. Ուսուցման մատչելիության սկզբունքը
27. Ուսուցման մեջ աշակերտների գիտակցականության և ակտիվության սկզբունքը
28. Գիտելիքների հաստատուն յուրացման սկզբունքը
29. Դաստիարակող ուսուցման սկզբունքը
30. Ուսուցման սկզբունքների կիրառման առանձնահատկությունները տարրական դասարաններում
31. Ուսուցման սկզբունքների փոխադարձ կապը
32. Ընդհանուր հասկացություն կրթության բովանդակության մասին: Կրթության բովանդակության ընտրության գիտական հիմունքները
33. Կրթության բովանդակության տեսակները և դրանց փոխադարձ կապը

34. Կրթության բովանդակության զարգացումը տարրական դպրոցում
35. Կրթության բովանդակությունն արտահայտող փաստաթղթերը
36. Հասկացություն ուսումնական առարկայի մասին
37. Դասագրքերին ներկայացվող պահանջները
38. Հասկացություն ուսուցման մեթոդների մասին, դրանց դասակարգումը
39. Խորքային մեթոդների բնութագիրը
40. Զննական մեթոդները տարրական դասարաններում
41. Գործնական մեթոդների բնութագիրը: Վարժությունների մեթոդը տարրական դասարաններում
42. Ուսուցման մեթոդների փոխադարձ կապը
43. Ուսուցման տեխնիկական միջոցները տարրական դասարաններում
44. Հասկացություն ուսուցման կազմակերպման ձևերի մասին
45. Դասը որպես ուսուցման կազմակերպման հիմնական ձև
46. Ժամանակակից դասին ներկայացվող պահանջներ
47. Դասերի տիպաբանությունը
48. Խառը տիպի դասի բնութագիրը
49. Ստուգողական դասը տարրական դասարաններում
50. Տարրական դասարանի ուսուցչի նախապատրաստվելը դասին
51. Ուսումնական էքսկուրսիաները տարրական դասարաններում
52. Ուսումնական գործունեության կազմակերպումը դասին /ֆրոնտալ, խմբային, անհատական/
53. Դասի արդյունավետության բարձրացման ուղիներ
54. Սովորողների տնային ուսումնական աշխատանքի կազմակերպման մեթոդիկան
55. Տնային ուսումնական աշխատանքների կազմակերպման առանձնահատկությունները տարրական դասարաններում
56. Ուսուցման կազմակերպման մյուս ձևերը /պրակտիկումներ, սեմինարներ, նախասիրական պարապմունքներ, քննություններ և այլն/
57. Հասկացություն ուսուցման տեխնոլոգիայի մասին
58. Բացատրական-ցուցադրական ուսուցման տեխնոլոգիա
59. Պրոբլեմային ուսուցման տեխնոլոգիա
60. Ծրագրավորված ուսուցման տեխնոլոգիա
61. Համակարգչային ուսուցման տեխնոլոգիա
62. Ուսուցման այլ տեխնոլոգիաներ /նախագծային ուսուցման տեխնոլոգիա, տարածքային ուսուցման տեխնոլոգիա և այլն/

63. Ընդհանուր հասկացություն գիտելիքների, կարողությունների, հմտությունների ստուգման և գնահատման մասին
  64. Գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ստուգմանը և գնահատմանը ներկայացվող մանկավարժական պահանջները
  65. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման անհրաժեշտությունը տարրական դասարաններում

Ա) 1-ին դնդացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շարաթվա դնդացրում)

(1-ին դնթագիկ ստուգում (կիսամյակի -----շարաթվա դնթագրում)

- #### ▪ Ընդգրկված թեմաներ.

Բ) 2-րդ դնդագիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա դնդագրում)

(2-րդ բնթագիկ ստուգում (Կիսամյակի-----շաբաթվա բնթագրում)

13. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

13.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/ հ	Թեսա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամ ա- րանա կ	Գրականություն¹⁰
1.	Մանկավարժության առարկան և հիմնական հասկացությունները, կարևորագույն խնդիրները Մանկավարժական գիտությունների համակարգը	Մանկավարժության առարկան և հիմնական հասկացությունները, կարևորագույն խնդիրները Մանկավարժական գիտությունների համակարգը		Յու. Ամիրջանյան, Ա.Ս. Սահակյան, Մանկավարժություն ,
2.	Ուսուցչի մասնագիտությունը և նրա արդի բնութագիրը	Մանկավարժի մասնագիտության ընդհանուր բնութագիրը և նրա արդի նշանակությունը:		Էծեաօձական Հ.Ի., Լանգարան Ա.Վ., Գ. Ղույումյան, Մանկավարժություն

¹⁰ Հատ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		<p>Ուսուցչի մասնագիտության առանձնահատկությունները:</p> <p>Ուսուցչի անձը և նրա մասնագիտությունը:</p> <p>Ուսուցչի մանկավարժական վարպետությունը:</p> <p>Ուսուցչի մանկավարժական ձեռահասության ձևավորման ուղիներն ու միջոցները</p>	,1,2 զիրք,Ե, Харламов,Педагоги ка, Москва ,1999
3.	Անձի զարգացում և ձևավորում, նրա վրա ազդող գործոնները: Անձի ձևավորումը որպես մանկավարժական պրոբլեմ: Տարիքային շրջափուլերի բնութագրումը:	Անձի ձևավորումը որպես մանկավարժական պրոբլեմ: Տարիքային շրջափուլերի բնութագրումը:	Харламов,Педагоги ка, Москва, Գ. Ղույումյան, Մանկավարժություն ,1,
4.	Դիդակտիկայի առարկան, խնդիրները, դիդակտիկայի էռությունը	Դիդակտիկայի հիմնական կատեգորիաները , ուսուցման գործընթացը,ուսուցման նպատակը,կրթության բովանդակությունը,ուսուցմ ան օրինաչափությունները և հնարները,ուսուցման ելակետային դրույթները	Харламов,Педагоги ка, Москва ,1999
5.	Ուսուցման սկզբունքները, մեթոդները,ուսումնական աշխատանքի կազմակերպման ձևերը,միջոցները,արդյունք ները	Դիդակտիկայի ժամանակակից խնդիրները. ուսուցման՝դաստիարակու թյան վրա ունեցած ներգործությունը	

		<p>,սովորողների մտածողության զարգացումը , ստեղծագործական որակների ձևավորումը,ձանաչողական ն ակտիվության և ինքնուրույնության զարգացումը, ուսուցման արդյունավետության և որակի բարձրացումը: Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների ու տեխնոլոգիաների կիրառումը դպրոցում:</p>		
6.	Դաստիարակության նպատակի հիմնախնդիրը մանկավարժության մտքի պատմության մեջ	<p>Դաստիարակության նպատակ հասկացության մեկնաբանությունը: Համակողմանի և ներդաշնակ դաստիարակության էությունը: Դաստիարակության բաղադրամասերը: Հայ դասական մանկավարժները դաստիարակության նպատակի մասին:</p>		
7.	Դաստիարակության տեսության առարկան, խնդիրները: Դաստիարակության հիմնական հասկացությունները, Կոլեկտիվի դերը անձնավորության ձևավորման գործում:	<p>Դաստիարակության առանձնահատկություններ, օրինաչափությունները, շարժիչ ուժերը: Դաստիարակության սկզբունքները: Դաստիարակության մեթոդները: Մեթոդների դասակարգում: Կոլեկտիվի զարգացման փուլերը</p>		

8.	Աշխարհայացքի անձնավորության ձևավորման գործում: Դասղեկի դաստիարակչական աշխատանքների կազմակերպումը: Դպրոցավարություն կամ դպրոցի կառավարման հիմունքներ:	դերը Աշխարհայացքի անձնավորության ձևավորման գործում: Դասղեկի դաստիարակչական աշխատանքների կազմակերպումը: Դպրոցավարություն կամ դպրոցի կառավարման հիմունքներ:	դերը		
	ընդամենը	32			

13.2. Գործնական պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակագրություն	Սույնագույն ձևը	Գրականություն ¹¹
1.	Անձի զարգացում և ձևավորում, նրա վրա ազդող գործուները: Անձի ձևավորումը որպես մանկավարժական պրոֆեսիա: Տարիքային շրջափուլերի բնութագրումը:	Անձի ձևավորումը որպես մանկավարժական պրոֆեսիա: Տարիքային շրջափուլերի բնութագրումը		Բանավոր ելույթ	А. С. Агафонова, Практикум по обще́й педагогики, Москва, В.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск, 1999
2.	Դիդակտիկայի առարկան, խնդիրները, դիդակտիկայի էռությունը	Ուսուցման սկզբունքները, մեթոդները, ուսումնական աշխատանքի կազմակերպմանձևերը, միջոցները, արդյունքները սովորողների մտածողության զարգացումը, ստեղծագործական որակների ձևավորումը, ձանաշօղական ակտիվության և ինքնուրույնության զարգացումը, ուսուցման արդյունավետության և որակի բարձրացումը: Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների ու		Խմբային աշխատանք մանկավարժական իրավիճակների վերլուծություն	А. С. Агафонова, Практикум по обще́й педагогики, Москва, В.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск, 1999

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		տեխնոլոգիաների կիրառումը դպրոցում			
3.	Դաստիարակության նպատակի հիմնախնդիրը մանկավարժության մտքի պատմության մեջ Դաստիարակության տեսության առարկան, խնդիրները: Դաստիարակության հիմնական հասկացությունները, Կոլեկտիվի դերը անձնավորության ձևավորման գործում:	Դաստիարակության նպատակի հասկացության մեկնաբանությունը: Համակողմանի և ներդաշնակ դաստիարակության էությունը: Դաստիարակության բաղադրամասերը: Հայ դասական մանկավարժները դաստիարակության նպատակի մասին: Դաստիարակության առանձնահատկություններ, օրինաչափությունները, շարժիչ ուժերը: Դաստիարակության սկզբունքները: Դաստիարակության մեթոդները: Մեթոդների դասակարգում: Կոլեկտիվի զարգացման փուլերը	Կլոր սեղան մանկավարժական իրավիճակների վերլուծություն	A. С. Агафонова, Практикум по обще́й педагогики, Москва,	B.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск, 1999
4.	Դպրոցավարություն կամ դպրոցի կառավարման հիմունքներ: Դպրոցի խորհուրդ: Դպրոցի տնօրենը, նրա ֆունկցիաները, նրան ներկայացվող պահանջները:	Աշխարհայացքի դերը անձնավորության ձևավորման գործում: Դաստիարակչական աշխատանքների կազմակերպումը: Դպրոցավարություն կամ դպրոցի կառավարման հիմունքներ:	Մտագրող	A. С. Агафонова, Практикум по обще́й педагогики, Москва,	B.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск, 1999
5.	Դիդակտիկան որպես գիտություն և ուսումնական առարկա: Դիդակտիկայի օբյեկտը, առարկան, հասկացությունները, խնդիրները:	Հասկացողություն դիդակտիկայի՝ որպես ուսուցման և կրթության տեսության մասին: Դիդակտիկայի օբյեկտը և առարկան, նրա առաջացումն ու զարգացումը	Ինտերակտիվ	Յու. Ամիրջանյան, Ժամանակակից դիդակտիկա, Երևան 1990	
6.	Անընդմեջ կրթության համակարգը Կրթության բովանդակություն	Կրթության տեղն ու դերը դաստիարակությանուր համակարգում, կրթության բովանդակությանը ներկայացվող պահանջները	Մտագրող մանկավարժական	. Еўпісевич. Існовы обще́й дидактики .1986	

	Ա. ազգային կրթության եռթյունը, առանձնահատկությունները:		իրավիճակների վերլուծություն	
7	ՈՒսուցման որպես դպրոցականի անձի ձևավորման ու զարգացման յուրահատուկ գործընթաց:	ՈՒսուցման փունկցիաները, ուսուցման կրթական, դաստիարակչական, գարգացնող փունկցիան, նրանց միասնությունը	Կլոր սեղան մանկավարժական իրավիճակների վերլուծություն	Մանուկ Մկրտչյան՝ ՀՀ կրթակարգը և պետական չափորոշիչները, 2004
8.	ՈՒսուցման գործընթացի օրինաչափությունները, շարժիչ ուժերը, սկզբունքները և տեխնոլոգիան:	ՈՒսուցման գործընթացի օրինաչափությունները, սկզբունքները	Խմբային աշխատանք	Ա. С. Агафонова, Практикум по общей педагогике, Москва, В.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск, 1999
9.	ՈՒսուցման մեթոդները սովորողների ձանաչողական գործունեության ակտիվացումը:	ՈՒսուցման մեթոդ, մեթոդների դասակարգում, ընտրություն	Խմբային աշխատանք մանկավարժական իրավիճակների վերլուծություն	Ա. С. Агафонова, Практикум по общей педагогике, Москва, В.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск, 1999
10.	ՈՒսումնական աշխատանքի կազմակերպման ձևերը և նրա զարգացման դինամիկա:	Դասը որպես ուսումնական աշխատանքի կազմակերպման հիմնական ձև		Ա. С. Агафонова, Практикум по общей педагогике, Москва, В.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и

				таблицах, Минск, 1999
11.	Սովորողների ուսումնաձևաչող ական գործ-ն արդյունքների վերահսկումը, զիտելիքների հաշվառումը և գնահատումը:	Վերահսկողության դերը ուսումնական գործունեության կառավարման մեջ: Հիմնական հասկացությունները, վերահսկողության ֆունկցիաները, մանկավարժական պայմանները		Ա. С. Агафонова, Практикум по общей педагогики, Москва, В.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск, 1999
		ընդամենը	12	

13.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1.	Սովորողների տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները 1. 3-5տ. երեխայի ձգնաժամը 2. 6-7 տարեկան դպրոց ընդունվող երեխա, 3. վաղ դեռահասության տարիք՝ 10-12տ., 4. ուշ դեռահասություն՝ 13-15տ., 5. պատանեկության տարիք 16-18 տ.	Ընտրել ըստ նախասիրության տարիքը և ներկայացնել բանավոր: 1. 3-5տ. երեխայի ձգնաժամը 2. 6-7 տարեկան դպրոց ընդունվող երեխա, 3. վաղ դեռահասության տարիք՝ 10-12տ., 4. ուշ դեռահասություն՝ 13-15տ., 5. պատանեկության տարիք 16-18 տ	Զեկույց	Պարտադիր թեմա՝ ընտրում և ներկայացնում են բոլորը	Ուժեքատ	Ինչպես է. Ի., լազարյան, է. 1, 2 լ., 2003, Էծեառանուն է. Ի., լազարյան, լ., 2006, Խարլամով, Պեդագոգիկա, մ: 1 999
2.	Ուսուցման գործնթացի օրինաշափությունները, սկզբունքները, կանոնները	Ուսուցման գործնթացի օրինաշափությունները, սկզբունքները, կանոնները	Բանավոր ներկայացնում		Բանավոր ներկայացնում	Ինչպես է. Ի., լազարյան, է. 1, 2 լ., 2003, Էծեառանուն է. Ի., լազարյան, լ., 2006,

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	Ուսուման կազմակերպման ձևերը	Ուսուման կազմակերպման ձևերը	Բանավոր ներկայացն ում		Հարցազրու յց	Ինչպեսնուն է. Ի., լահանահանա կա, էի. 1, 2 լ., 2003, Էջեանահան է. Ի., լահանահանա կա, էի. 1, 2006,
4.	Դասի տեսակները, կառուցվածքը, ներկայացվող պահանջները	Դասի տեսակները, կառուցվածքը, ներկայացվող պահանջները	Հարցազրու յց		Հարցազրու յց	Ինչպեսնուն է. Ի., լահանահանա կա, էի. 1, 2 լ., 2003, Էջեանահան է. Ի., լահանահանա կա, էի. 1, 2006,
5.	Ուսուցման մեթոդները, ինտերակտիվ մեթոդները	Ավանդական և ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդները և դրանց տարբերութ- յունները	Հարցազրու յց		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծությ ուն	Ինչպեսնուն է. Ի., լահանահանա կա, էի. 1, 2 լ., 2003, В.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск, 1999
6.	Կրթության բովանդակությունը	Կրության բովանդակության ուղղությունները			Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծությ ուն	Ինչպեսնուն է. Ի., լահանահանա կա, էի. 1, 2 լ., 2003, Էջեանահան է. Ի., լահանահանա կա, էի. 1, 2006,
7.	Ժամանակակից ընտանիքի բնորոշ սխալները, հետևանքները	Միջավայր, դաստիարակություն ևն, ժառանգական հակումներ	Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծությ ուն		Բանավոր ներկայացն ում	Ինչպեսնուն է. Ի., լահանահանա կա, էի. 1, 2 լ., 2003, В.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск, 1999
8.	Խրախուսանքը և պատիժը որպես դաստիարակության միջոց	Սոցիալական բարձիթողություն, մանկավարժական բարձիթողություն, բոնությունն ընտանիքում առաջացման պատճառները կանխարգելման ուղիները	Կլոր եղան		Գործարար խաղ	Ինչպեսնուն է. Ի., լահանահանա կա, էի. 1, 2 լ., 2003,

9.	Անձի սոցիալականացման առանձնահատկությունները	Սոցիալականացում, սոցիալական բարձիթողություն, մանկավարժական բարձիթողություն, բռնությունն ընտանիքում առաջացման պատճառները կանխարգելման ուղիները:	Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն	Ինչպես է. Ի., Կурс лекций по коррекционно-педагогике
10.	Դպրոցում բույնողի կանխարգելումը	Ի՞նչ է բույնողը, դպրոցում առաջացման պատճառները, կանխարգելման ուղիները:	Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն	Ինչպես է. Ի., Կурс лекций по коррекционно-педагогике
11.	Ներառական կրթության կազմակերպումը՝ դպրոցում՝ օրենսդրական դաշտ	Ներառական կրթության կազմակերպումը՝ դպրոցում՝ օրենսդրական դաշտ	Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն	ՆԿրթության կազմակերպում, Երևան, 2020
12.	Ուսման մեջ ետ մնալու պատճառները կապված դպրոցականի անհատական առանձնահատկությունների հետ	Ներառված երեխա, ներառական կրթություն, համընդիանություն ներառում՝ ներկայացնել հասկացությունների տարրերությունը	Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն	ՆԿրթության կազմակերպում, Երևան, 2020
13.	Ուսուցիչ-աշակերտ փոխհարաբերություններում առաջացող դժվարությունները	Աշակերտակենտրոն ուսուցման կազմակերպումը՝ դասի ժամանակ	Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն	Ինչպես է. Ի., Կурс лекций по коррекционно-педагогике
14.	Մանկավարժական վարպետության հիմունքները	Ուսուցիչ գործունեությունը՝ մեկ դերասանի թատրոնի էնման ինչու	Գործարար խաղ		Մանկավարժի կոմպետենցիաների վերլուծություն	Основы педагогического мастерства: Учеб, пособие для 0-75 пед. спец. высш. учеб. заведений/И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич и др.; Под ред. И. А. Зязюна.— М.: Просвещение, 1989.— 302 с

15.	Մանկավարժական վարպետության տեխնիկան	Դիմախսաղ, մնշախսաղ, վերքալ և ոչ վերքալ տեխնիկայի դերը մանկավարժական վարպետության հիմունքներում:	Գործարար խաղ		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն	Основы педагогического мастерства: Учеб, пособие для 0-75 пед. спец. высш. учеб. заведений/И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич и др.; Под ред. И. А. Зязюна.— М.: Просвещение, 1989.— 302 с
16.	Ուսուցչի, ծնողի հաղորդակցման ոձերը և դրանց ազդեցությունը երեխայի վրա:	Ավտորիտար, լիբերալ, դեմոկրատական ոձերի ազդեցության տարբերությունները և ներգործության հետևանքները երեխայի վրա:	Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն	Ինչպես նաև Ե. Ի., Կурс лекций по коррекционно-педагогике
17.	Աշակերտական կողեկտիվի կայացման փուլերը		Գործարար խաղ		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն	Ինչպես նաև Ե. Ի., Հաճախական էջ. 1
18.	Սեռական դաստիարակություն և դրան վարքի սոցիալական կարգավորման պրոբլեմ	Սեռային և սեռական դաստիարակություն, ժամանակակից ժայմաններում բարոյականության խնդիրները և դրանց ազդեցությունը երեխաների, սովորողների վրա:	Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն	Էջեանների Ե. Ի., Հաճախական էջ. 1, 2006, Харламов, Педагогика, М: 1 999
19.	Դաստիարակության մեթոդները	Դաստիարակության առանձնահատկությունները, մեթոդների դասակարգումը	Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն		Բանավեճ	Ինչպես նաև Ե. Ի., Հաճախական էջ. 2
20.	Ուսման մեջ ետ մնալու պատճառները, հաղթահարման հոգեբանամանկավարժական պայմանները		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն		Կոնկրետ իրավիճակ ների վերլուծություն	Ինչպես նաև Ե. Ի., Հաճախական էջ. 1 Լ.С. Օխիտինա, Դասի հոգեբանական հիմունքները: Երևան 1990

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկան հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաշափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգաքննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքներին հասնելու ընթացքի գնահատում՝

1. Մասնակցությունը դասընթացին՝ տեսասական հիմնավորում, ստեղծագործական մտքի առկայություն:;
‘ Գնահատման մեթոդը՝
- Հաճախումների հաշվառում
‘ Գնահատման չափանիշները՝ տեսասական հիմնավորում, ստեղծագործական մտքի առկայություն:;

- ներկայություն:
2. Մասնակցությունը գործնական աշխատանքներին
‘ Գնահատման մեթոդը՝
- մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին,
- բանավոր հարցման արդյունքների հաշվառում:
3. Ինքնուրույն աշխատանքներ
‘ Գնահատման մեթոդը՝ բանավոր ելույթ, մանկավարժական իրավիճակների վերլուծություն
- ռեֆերատների կատարում, բանավոր ելույթ
- մշակումների կատարում,
- անձնական թղթապանակի կազմում, կարգավորում:
4. Գործնական հմտություններ
‘ Գնահատման մեթոդը՝
- միավորը տրվում է ուսանողին՝ գործնական հանձնարարություններից դրական գնահատական ստանալու դեպքում:
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՄԵԼՈՒ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝
7. Քննություն
‘ Մասնակցությունը դասընթացին՝ տեսասական հիմնավորում, ստեղծագործական մտքի առկայություն:;
‘ Գնահատման մեթոդը՝
- Հաճախումների հաշվառում

Գնահատման չափանիշները՝ տեսական հիմնավորում,
ստեղծագործական մտքի առկայություն::

- ներկայություն:
- 2. Մասնակցությունը գործնական աշխատանքներին
Գնահատման մեթոդը՝
  - մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին,
  - բանավոր հարցման արդյունքների հաշվառում:
- 3. Ինքնուրույն աշխատանքներ
Գնահատման մեթոդը՝ բանավոր ելույթ, մանկավարժական իրավիճակների վերլուծություն
  - ռեֆերատների կատարում, բանավոր ելույթ

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁴:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգաքններ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում էքննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

15. ՀՀ կրթության համակարգի կառուցվածքը

¹⁴«Կանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

- 16.** ՀՀ կրթության համակարգի գործունեության սկզբունքները
- 17.** Հասկացություն կառավարման և նրա կառուցվածքի մասին
- 18.** Հանրակրթական դպրոցի կառավարման սկզբունքները և մեթոդները
- 19.** Դպրոցի կառավարման օբյեկտը և խնդիրները
- 20.** Ներդպրոցական կառավարման համակարգը
- 21.** Դպրոցի գործունեության գնահատման չափանիշները
- 22.** Մանկավարժական գործընթացի պլանավորումը դպրոցում
- 23.** Մեթոդական աշխատանքի կազմակերպումը դպրոցում
- 24.** Դպրոցի տնօրենի և փոխտնօրենների ֆունկցիաները /գործառույթները/
- 25.** Դիդակտիկայի առարկան և խնդիրները
- 26.** Դիդակտիկայի ծագումը և զարգացումը
- 27.** Դիդակտիկայի հիմնական հասկացությունները
- 28.** Ուսուցման ֆիզոլոգիական և հոգեբանական հիմունքները
- 29.** Հասկացություն ուսուցման գործընթացի և նրա կառուցվածքի մասին
- 30.** Դասավանդման էությունը և կառուցվածքը
- 31.** Ուսուցման գործընթացի ֆունկցիաները /գործառույթները/
- 32.** Ուսուցման գործընթացի շարժիչ ուժերը
- 33.** Ուսուցման գործընթացի օրինաչափությունները
- 34.** Գիտելիքների յուրացման գործընթացի կառուցվածքը
- 35.** Կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեության առանձնահատկությունները
- 36.** Հասկացություն ուսուցման սկզբունքների և կանոնների մասին, դրանց պատմական զարգացումը
- 37.** Ուսուցման գիտականության սկզբունքը
- 38.** Ուսուցման սիստեմատիկության սկզբունքը
- 39.** Ուսուցման գննականության սկզբունքը
- 40.** Ուսուցման մատչելիության սկզբունքը
- 41.** Ուսուցման մեջ աշակերտների գիտակցականության և ակտիվության սկզբունքը
- 42.** Գիտելիքների հաստատուն յուրացման սկզբունքը
- 43.** Դաստիարակող ուսուցման սկզբունքը
- 44.** Ուսուցման սկզբունքների կիրառման առանձնահատկությունները տարրական դասարաններում
- 45.** Ուսուցման սկզբունքների փոխադարձ կապը

- 46.** Ընդհանուր հասկացություն կրթության բովանդակության մասին: Կրթության բովանդակության ընտրության գիտական հիմունքները
- 47.** Կրթության բովանդակության տեսակները և դրանց փոխադարձ կապը
- 48.** Կրթության բովանդակության զարգացումը տարրական դպրոցում
- 49.** Կրթության բովանդակությունն արտահայտող փաստաթղթերը
- 50.** Հասկացություն ուսումնական առարկայի մասին
- 51.** Դասագրքերին ներկայացվող պահանջները
- 52.** Հասկացություն ուսուցման մեթոդների մասին, դրանց դասակարգումը
- 53.** Խոսքային մեթոդների բնութագիրը
- 54.** Զննական մեթոդները տարրական դասարաններում
- 55.** Գործնական մեթոդների բնութագիրը: Վարժությունների մեթոդը տարրական դասարաններում
- 56.** Ուսուցման մեթոդների փոխադարձ կապը
- 57.** Ուսուցման տեխնիկական միջոցները տարրական դասարաններում
- 58.** Հասկացություն ուսուցման կազմակերպման ձևերի մասին
- 59.** Դասը որպես ուսուցման կազմակերպման հիմնական ձև
- 60.** Ժամանակակից դասին ներկայացվող պահանջներ
- 61.** Դասերի տիպաբանությունը
- 62.** Խառը տիպի դասի բնութագիրը
- 63.** Ստուգողական դասը տարրական դասարաններում
- 64.** Տարրական դասարանի ուսուցչի նախապատրաստվելը դասին
- 65.** Ուսումնական էքսկուրսիաները տարրական դասարաններում
- 66.** Ուսումնական գործունեության կազմակերպումը դասին /Փրոնտալ, խմբային, անհատական/
- 67.** Դասի արդյունավետության բարձրացման ուղիներ
- 68.** Սովորողների տնային ուսումնական աշխատանքի կազմակերպման մեթոդիկան
- 69.** Տնային ուսումնական աշխատանքների կազմակերպման առանձնահատկությունները տարրական դասարաններում
- 70.** Ուսուցման կազմակերպման մյուս ձևերը /պրակտիկումներ, սեմինարներ, նախասիրական պարապմունքներ, քննություններ և այլն/
- 71.** Հասկացություն ուսուցման տեխնոլոգիայի մասին
- 72.** Բացատրական-ցուցադրական ուսուցման տեխնոլոգիա
- 73.** Պրոբլեմային ուսուցման տեխնոլոգիա

- 74.** Ծրագրավորված ուսուցման տեխնոլոգիա
- 75.** Համակարգչային ուսուցման տեխնոլոգիա
- 76.** Ուսուցման այլ տեխնոլոգիաներ /նախագծային ուսուցման տեխնոլոգիա, տարածքային ուսուցման տեխնոլոգիա և այլն/
- 77.** Ընդհանուր հասկացություն գիտելիքների, կարողությունների, հմտությունների ստուգման և գնահատման մասին
- 78.** Գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ստուգմանը և գնահատմանը ներկայացվող մանկավարժական պահանջները
- 79.** Գիտելիքների ստուգման և գնահատման անհրաժեշտությունը տարրական դասարաններում

Գրականություն

2.	Գ. Ղույումյան, Մանկավարժություն, 1, 2 գիրք, Ե,	2005,
3.	И Подласый Педагогика 2006 1-2 том	2006,
4.	Ӣայէաննէ Է. Ի., Ӧայաննէ էէա, էի. 1, 2 լ.,	2003
5.	Харламов, Педагогика, Москва,	1999
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	В.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск,	1999
2.	А. С. Агафонова, Практикум по общей педагогики, Москва,	2003
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	Ӣայէաննէ Է. Ի., Ӧայաննէ էէա, էի. 1, 2 լ.,	2003
2.	Харламов, Педагогика, Москва,	1999

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԱՀ/Բ-194 Մանկավարժության տեսություն

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ 011301.00.6 Ընդհանուր մանկավարժություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011301.03.6 Աղջիալական մանկավարժություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Մ/Հ/Բ-194 Մանկավարժության տեսություն				
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5կրեդիտ				
Ուսումնառությ ան տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ				
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	20	Դասախոսություն	12	
			Սեմինար	8	
			Լաբորատոր աշխատանք	-	
			Գործնական աշխատանք	-	
Ինքնուրույն	130				
	Ընդամենը				
Ստուգման ձևը	քննություն				
Դասընթացի նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> • Ուսանողներին ծանոթացնել ուսուցման տեսությանը, ուսուցման հիմնական հասկացություններին ու ժամանակակից խնդիրներին: • Ուսուցման գործընթացի զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին: ▪ Մանկավարժի կոմպետենցիաների չափանիշների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ: ▪ ուսանողների կողմից ձեռքբերել մանկավարժական խնդիրների համեմատության և վերլուծելու ուսակությունների: ▪ Կրթական գործընթացում ձևավորել տարրեր իրավիճակներում վերլուծելու կարողություններ: 				
Դասընթացի վերջնարդյունք ները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք .</p> <p>ԻՄԱՍԱ .</p> <ul style="list-style-type: none"> • դիդակտիկայի առարկան, հիմնական հասկացությունները, կարևորագույն խնդիրները, 				

	<ul style="list-style-type: none"> կրթության բովանդակության ընդհանուր բնութագիրը, ուսուցման գործընթացի էռլեզունը, ուսուցման սկզբունքները, ուսուցման մեթոդները և միջոցները, ուսուցման կազմակերպման ձևերի էվոլյուցիոն զարգացումը, դասը որպես ուսուցման կազմակերպման հիմնական ձև, ուսուցման կազմակերպման օժանդակ ձևերը, ուսուցման գործընթացի կազմակերպման դիդակտիկական նոր համակարգերը, ուսուցման գործընթացի ախտորոշումն ու վերահսկումը, ուսուցման ժամանակակից մեթոդների ու տեխնոլոգիաների կիրառումը դպրոցում, ուսուցչին ներկայացվող կոմպետենցիաներ և մասնագիտական կոմպետենտություն: <p>իմանա մանկավարժկան ուսումնասիրման մեթոդական Կարողունակություն. ԿԱՐՈՂԱՆԱ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ներկայացնել դիդակտիկայի հիմնական հասկացությունները, իմաստավորել ուսուցման կազմակերպման օժանդակ ձևերը, բնութագրել ուսուցողական և միավորային մատյանները, ներկայացնել արդի գնահատման համակարգը, ներկայացնել ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաները, կազմել օրվա դասի պլան, կարևորել ուսուցչին ներկայացվող կոմպետենցիաները, տրամաբանել մասնագիտական կոմպետենտության ձեռքբերման պահանջները: կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, կարողանա ուսուցման և դաստիարակության գոծընթացի շրջանակներում կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ: <p>Հմտություն ՏԻՐԱՊԵՏԻ</p> <ul style="list-style-type: none"> դիդակտիկայի հիմնական հասկացությունների բնութագրմանը, ուսուցման մեթոդների ու տեխնոլոգիաների իմաստավորմանը, ուսուցման սկզբունքների իմաստավորմանը, ուսուցչի կոմպետենցիաների գաղափարագրմանը: <p>Դասընթացի բովանդակությունը</p> <p>Թեմա 1 Մանկավարժության առարկան և հիմնական հասկացությունները, կարևորագույն խնդիրները: Մանկավարժական գիտությունների համակարգը: Ուսուցչի մասնագիտությունը և նրա արդի բնութագիրը, Թեմա 2 Անձի զարգացում և ձևավորում, նրա վրա ազդող գործոնները: Անձի ձևավորումը որպես մանկավարժական պրոբլեմ: Տարիքային շրջափուլերի բնութագրումը: Թեմա 3 Դիդակ-</p>
--	--

	<p>տիկայի առարկան, խնդիրները, դիդակտիկայի էությունը, հիմնական կատեգորիաները, Թեմա4 Ուսուցման սկզբունքները, մերոդները,ուսումնական աշխատանքի կազմակերպման ձևերը, միջոցները, արդյունքները: Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների ու տեխնոլոգիաների կիրառումը դպրոցում Թեմա5 Դաստիարակության նպատակի հիմնախնդիրը մանկավարժության մտքի պատմության մեջ: Դաստիարակության նպատակ հասկացության մեկնաբանությունը: Թեմա6 Դաստիարակության առանձնահատկությունները, օրինաչափությունները, շարժիչ ուժերը: Դաստիարակության սկզբունքները: Դատիարակության մեթոդները: Մեթոդների դասակարգում: Թեմա7 Կոլեկտիվի դերը անձնավորության ձևավորման գործում: Կոլեկտիվի զարգացման փուլերը: Թեմա 8 Դաստիարակության բաղադրամասերը: Աշխարհայացքի դերը անձնավորության ձևավորման գործում: Դասղեկի դաստիարակչական աշխատանքների կազմակերպումը: Դպրոցի կառավարման հիմունքներ: Դպրոցի խորհուրդ: Դպրոցի տնօրենը, նրա ֆունկցիաները, նրան ներկայացվող պահանջները:</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>79.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր, ▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաքաջինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր: <p>Դասընթացն ամփոփվում էքննությամբ:</p>

	<p>Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2-րդ քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Յու. Ամիրջանյան, Ա. Ա. Սահակյան, Մանկավարժություն, Ե.2004, 2. Գ. Ե. Ղույումյան, Մանկավարժություն, 1,2 գիրք, Ե 2005, 3 . И Подласый Педагогика 2006 1-2 том, 4. Խարլամով, Педагогика, Москва, 1999 <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. А. С. Агафонова, Практикум по общей педагогике, Москва, 2003 2. В.Г. Крысько, Психология и педагогика в схемах и таблицах, Минск, 1999 3. Բալայան Ա.Ա., Խնդիր-առաջադրանքներ մանկավարժությունից, Երևան, Լույս, 1989 4. Մանուկյան Մ., Մանուկյան Ա. , Մանկավարժական տեխնիկա և տեխնոլոգիա, Երևան, 2000